

Morgenkåseri NRKP2 4.1.2006.

Om bordbønn og høflighet

God morgen!

Debatten om bordbønn i skolen, som den nye kunnskapsministeren dro så friskt i gang, fikk meg til å tenke på to bussturer: Én i Frankrike, og én i Norge.

Men la meg først rekapitulere: Da Øystein Djupedal ble kunnskapsminister sa han i et intervju med VG (17.11.) at ”religiøs synging for maten” skulle ”opphører umiddelbart”. Bordbønn er forkynnelse og hører ikke hjemme i skolen.

Klart og prinsipielt. Men for en statsråd holder ikke det. Han må også følge norsk forvaltningsskikk. Skolen skal nemlig ikke styres gjennom tabloidpressen. Derfor måtte han stå skolerett i Stortinget og koke det hele ned til at ”den enkelte skole skal avgjøre bruk av bordbønn” (Aftenposten 24.11.). Dermed ble Djupedals strategi justert fra *direktiv* til *debatt*.

Men hans underliggende holdning er inntakt. Det syns jeg er bra. Jeg skal komme tilbake til hvorfor. Først skal vi på busstur.

En tidlig morgen i en fjellbygd utenfor Grenoble viste det seg at jeg hadde havnet på skolebussen. Hver gang en elev trampet morgentrøtt inn, hilste hun høflig på sjåføren og sa: ”Bonjour monsieur!”

Jeg tenkte høfligheten skyldtes at de var de første passasjerene. Men så fortsatte det; *alle* hilste. Etter hvert la jeg også merke til at sjåføren *så* på ungdommene når han gjengjeldte hilsenen. Det var tydelig at her var det respekt ute og gikk. Barna var ikke en saueflokk, de var *individer*. Noen hadde til og med navn.

Det er ikke så lett å forstå at dette har noe med Djupedal og ”Gud som metter liten fugl” å gjøre. Det kommer; jeg må bare kjøre en tur med en *norsk* skolebuss først.

Det skjedde *etter* skoletid, i en tilsvarende bygd – på Oppdal, for å være helt presis. Da de norske ungdommene kom stormende fra skolen, var det ikke én eneste av dem som hilste på bussjåføren. De var som luft for hverandre. Selv ikke da elevene gikk av én etter én oppover fjellsiden, ble det vekslet et aldri så lite brek. Dette var altså ”de levende bygdene”, som det heter så fint i norsk distriktpolitikk. Litt av en kontrast til skolebussen i Frankrike!

Og nå kommer vi til bordbønnen, som lærer barna til hver dag å hilse på Gud og takke ham for livets goder. Da begynner det å skurre. Når barna lærer å hilse på Gud, men ikke på bussjåføren.

Heldigvis gjør enkelte lærere i norsk skole som den franske sjåføren; de håndhilser på elevene, ser på hver og en, og spanderer til og med et smil. Både

lærere og elever får en følelse av at de *betyr* noe for hverandre. Det skapes relasjoner som følger dem resten av dagen.

Spørsmålet er om dette skjer når elevene bare skal forholde seg til ”Gud som metter liten fugl”? Blir ikke Gud da noe abstrakt, som har lite med barnas hverdag å gjøre? Er ikke skolen et møte mellom *mennesker*? Individuer som skal lære å respektere *hverandre*? - Sånn tenker jeg en tidlig morgen, rett før barna skal av sted til skolen.

Derfor ønsker jeg Djupedals innspill velkommen. Kanskje har denne ”overlæreren” noe å lære oss alle, likevel? Kanskje det er en og annen skole som kan gjøre elevene og lærerne mer synlige for hverandre, sånn at de blir *medmennesker* som takker *hverandre*.

Og så kan vi jo bare håpe at denne holdningen smitter over på livet *utenfor* skolen; på bussjåføren på Oppdal, for eksempel. Og på oss andre voksne. Ikke minst det. - For når var det *vi* sist sa ”God morgen!” til bussjåføren?

Av Petter Mejlænder